

2. Грабовська В.М., Белуга Ю.М. «Ноу-хау» й «комерційна таємниця»: співвідношення понять. Порівняльно-аналітичне право. № 1. 2016. С. 98-100. URL: http://pap.in.ua/1_2016/28.pdf
3. Про забезпечення прав на інтелектуальну власність: Директива № 2004/48/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС від 29.04.2004 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_b39 (дата звернення 19.11.2019)
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 19.11.2019)

Прунчак Станіслав Вікторович,
курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Круглова Ольга Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Правовідносини у банківській системі мають характерну особливість опосередкування ними відносин тимчасового або постійного переміщення чийхось грошових коштів між учасниками, які використовують певний рівень довіри між ними [1].

Простежується певна закономірність, чим вищий рівень довіри вказаних відносин, тим стабільнішими і динамічнішими стають фінансово-економічні взаємовідносини, що у наслідку приносять ефективність для економічної системи.

Одне з головних місць займає відповідне правове регулювання відносин у сфері банківської діяльності. Приходимо до висновку, що на відносини у межах банківської системи суттєво впливатиме злагоджений механізм правового регулювання, який враховуватиме і збалансовуватиме приватний та публічний інтерес, як стабілізатор фінансового благополуччя

суб'єктів господарювання та вкладників-фізичних осіб. Узагальнюючи систему відносин щодо сфери банківської діяльності, виділимо ті, які відобразатимуть приватний і публічний інтерес.

Ці відносини за критерієм інтересу поділяємо на такі, що опосередковують охорону приватних та публічних інтересів. Зважаючи на характер відносин, на упорядкування яких спрямовується правове регулювання банківської діяльності, слід розділяти приватноправове регулювання та публічно-правове регулювання у сфері банківської діяльності. Поняття «публічно-правове регулювання банківської діяльності» походить від загальнотеоретичного поняття «правове регулювання» — упорядкований вплив на певне коло суспільних відносин шляхом їх урегулювання завдяки праву юридичного закріплення, захисту та розвитку. Публічно-правове регулювання банківської діяльності можна характеризувати в аспекті «правового регулювання», як поняття «механізму правового регулювання», що являє собою систему правових засобів, завдяки яким упорядковуються суспільні відносини, що є предметом правового регулювання [3].

Таким чином, взявши до уваги обсяг, специфічність і неоднорідність відносин публічно-правового регулювання банківської діяльності, окреслимо аспекти, що викликають суперечки: коло відносин, що становлять предмет публічно-правового регулювання банківської діяльності; галузеву належність механізму публічно-правового регулювання банківської діяльності; удосконалення окремих напрямів публічно-правового регулювання відносин у банківській системі України.

У виданнях з банківсько-правової проблематики знаходимо пояснення поняття категорії «банківські правовідносини» — правова форма окремого виду суспільних відносин, які з'являються та існують у процесі банківської діяльності, становлять структуру банківського права [4].

Звертаючи увагу на характеристики правовідносин, спробуємо відмежувати публічно-правові та приватноправові відносини, а для цього звернемо увагу на основні критерії: суб'єктний склад відносин, особливості правового становища учасників відносин, різницю у методі регулювання правовідносин.

Відносини у сфері публічно-правового регулювання характеризуються такими ознаками: обов'язковим суб'єктом є Національний банк України (НБУ), який застосовує свій вплив; особи, що мають справу з НБУ, мають певну залежність, а отже виконуватимуть умови прав та обов'язків, нав'язаних НБУ; метод правового регулювання таких відносин окреслюється імперативністю у регулюванні цих відносин [5].

Визначення терміну «банківська діяльність» - залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і

ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб. Публічно-правові банківські відносини мають певні риси, що притаманні суспільним відносинам і становлять предмет адміністративно-правового регулювання. Серед таких ознак – обов’язкова участь в їх реалізації органу державної влади (центральный банк країни, контрольно-наглядові органи) який, вступаючи у такого роду правовідносини, здійснює свої владні повноваження [6].

Обов’язковим учасником публічно-правових банківських відносин, які складаються в рамках функціонування банківської системи країни, є НБУ, іноді інші органи державної влади. Адміністративно-правові відносини складаються переважно у галузі державного управління. Отже, чи належить окреслене вище коло банківських відносин до сфери державного управління?

Згідно визначенню у юридичній літературі, поняття «державне управління банківською системою» — діяльність уповноважених державою суб’єктів, за допомогою яких вона у правовій формі впливає на суспільні відносини, що складаються в процесі формування та функціонування банківської системи країни з метою стабілізації грошового обігу, зміцнення гривни, удосконалення платіжного механізму, що є важливою умовою для реалізації державної економічної політики [7]. Тому, вагомим аргументом опису публічно-правових банківських відносин як таких, є те, що вони безпосередньо пов’язані та потребують державного управління, а метою управління буде забезпечення стабільного розвитку та діяльності банків в Україні, створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника [8].

Для публічно-правових банківських відносин характерним є їх регулювання на рівні норм актів законодавства, за винятком окремих випадків, коли врегулювання взаємовідносин між їх учасниками базується на договірних засадах регулювання. Такі відносини виникають на підставі актів управління або специфічних спеціальних правомірних дій [9].

Звідси випливає, на основі порівняльного аналізу визначальних ознак адміністративних правовідносин та публічно-правових банківських відносин, останні містять достатню кількість характеристик для кваліфікації їх як таких, що можуть становити предмет адміністративно-правового регулювання.

Бібліографічні посилання:

1. Банківське право України: Навч. посібник // [За заг. ред. А. О. Селіванова]. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. С. 27 (автор розділу - А. О. Селіванов). URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/01-Bankivske_pravo-Getmancev.pdf

2. Банчук О. Сучасне значення розмежування приватного та публічного права в Україні // Приватно-правовий метод регулювання суспільних відносин: стан та перспективи розвитку: Зб. тез Міжнародної наук. конф. студ. та аспірантів (25-26 листопада 2005 р.). К. Хмельницький, 2005. С. 7-9; URL: <http://www.yourfuture.org.ua/ua/pb/2011/2/banchuk.pdf>
3. Ващенко Ю. В. Банківське право: Навч. посібник. К.: Центр навч. літ., 2006. С.26. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Vaschenko_Yulia/Bankivske_pravo.pdf?PHPSESSID=990d77025311b47d45a0a714cb493bbe
4. Гончарук О. В. Дихотомія права: право публічне та право приватне: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. - К., 2006. - 20 с. URL: [http://194.44.11.130/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21FMT=fullwebr&S21ALL=%28<>A%3DГончарук\\$<>%29&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20](http://194.44.11.130/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21FMT=fullwebr&S21ALL=%28<>A%3DГончарук$<>%29&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20)
5. Заверуха І. Б. Банківське право. Львів, 2002. С. 12 URL: http://megalib.com.ua/book/19_Bankivske_pravo.html
6. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар // [За заг. ред. В. С. Стельмаха]. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. С. 4. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36841/26-Nagrebelny.pdf?sequence=1>
7. Карманов Є. В. Банківське право України: Навч. посібник. Х. : Консум, 2000. С. 28. URL: https://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/bankivske_pravo/bankivske_pravo_ukrajini_karmanov_e_v_navchalnij_posibnik_kharkiv_konsum_2000_464_s/32-1-0-138
8. Латковська Т. А. Проблеми інституційності банківського права // Держава і право. Вип. 27. К., 2005. С. 423. URL: <http://www.disslib.org/finansovo-pravove-rehuljuvannja-orhanizatsiyi-ta-funktsionuvannja-bankivskoyi-systemy-v.html>
9. Орлюк О. П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства. К., 2003. С. 5-28 URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2011/ORLYK_2003.pdf
10. Скакун О. Ф. Теория государства и права: Учеб. Х.: Консум, 2000. - С. 529. URL: <https://lawbook.online/page/pvv/ist/ist-16--idz-ax308.html>
11. Сорокин В. Д. Правовое регулирование: Предмет, метод, процесс (макроуровень). СПб.: Юрид. центр Пресе, 2003. 659 с.